

ÜNİVERSİTE YAŞAMINDA ETİK DEĞERLER

ÇEŞİTLİLİK, KAPSAYICILIK ve EŞİTLİĞE İLİŞKİN ETİK DEĞERLER

Tüm üniversite paydaşları (akademik, idari, teknik ve hizmet personeli ve öğrenciler) ırk, renk, cinsiyet, etnik köken, din, mezhep, medeni durum, politik görüş ya da dini inanç, aile, sosyal ya da kültürel altyapı, engellilik, göçmenlik gibi unsurlar bağlamında ayırım gözetilmeksizin eşit, adil, onurlu muamele görür.

Bu unsurlardaki farklılıklar temel alınarak haksız şekilde;

- Öğrenciler herhangi bir öğretim unsurunun, çalışanlar herhangi bir çalışma unsurunun dışında tutulmaz,
- Herhangi bir öğrenci ya da çalışan yararlarından mahrum bırakılmaz,
- Hiçbir öğrenciye ya da çalışana ayrıcalık tanınmaz.

ÖĞRENCİ ETİK DEĞERLERİ

ÖĞRENCİLER ÜNİVERSİTEMİZE KAYIT YAPTIRIRKEN VERDİKLERİ AKADEMİK ONUR SÖZÜNE SADIK KALIRLAR:

" Tüm öğrencilik yaşamım süresince,

- *Öğretim üyeleri, araştırma görevlileri, diğer üniversite çalışanları ve arkadaşlarımla, karşılıklı sevgi ve saygıya dayanan bir ilişki içinde olmaya,*
- *İnsanlar arasında her ne nedenle olursa olsun ayırım yapmamaya, her türlü görüşe anlayışlı davranmaya,*
- *Kopya çekme, kopya verme, aldatma, yanıltma gibi öğrencilik duruşuna uymayan davranışlardan kaçınmaya,*
- *Akademik etkinliklerde etik kurallara uymaya,*
- *Akademik çalışmalarda kullanılan tüm kaynakların (internet v.s.) referans gösterileceğine,*

onur sözü veririm. "

- Öğrenciler aldıkları derslerin tüm gerekliliklerini bireysel olarak yerine getirirler (takım çalışmaları dışında).
- Öğrenciler kopya çekmezler veya akademik personeli aldatıcı davranışlarda bulunmazlar.
- Öğrenciler kopya çekmekte veya akademik personeli aldatıcı davranışlarda bulunmakta başkalarına yardım etmezler.
- Eğitim sürelerince öğrendikleri tüm bilgileri ve edindikleri tüm becerileri insanlık ve içinde bulunduğu ekosistem yararına kullanırlar.
- Öğrenciler laboratuvar çalışmalarında çalışma güvenliği ve sağlık kurallarına özenle uyarlar, uymayanları uyarırlar.
- Öğrenciler yerleşke yaşamının gerektirdiği genel sağlık ve çalışma kurallarına özenle uyarlar, uymayanları uyarırlar.
- Öğrenciler üniversitemizdeki kamu malzemelerine bilinçli olarak zarar vermekten kaçınırlar.

- Öğrenciler Kütüphane veya kitaplıktan kitap ve/veya diğer basılı kaynakları izinsiz olarak almazlar, kitap ve/veya diğer basılı kaynaklara zarar vermezler.
- Takım çalışmalarında arkadaşlarının emekleri üzerinden not almak üzere takım çalışmalarına katılmadan arkadaşlık, öğrencilik sömürsü yoluyla not ve çıkar sağlama yoluna gitmezler.
- Yakınlarından (doktor ebeveyn, akrabalar, vb.) gerçekliği olmayan sağlık raporu alarak sınavlara, derslere veya diğer öğrenci performanslarına haksız mazeret ile katılmama yoluna gitmezler.
- Bireysel faydalarına uygun nedenlere sığınarak geçerli kanun, yönetmelik, yönergelerin dışında uygulamalar yapılmasını talep etmezler.
- Burs veya destek fonları için eksik/hatalı bilgi verip başkalarının hak kaybına neden olmazlar.
- Kayıt dönemlerinde özel programlar çalıştırarak sistemin kilitlenmesine neden olup başkalarının hakkını gasp etmezler.
- Kayıt dönemlerinde derslere gereksiz kayıt yaptırarak daha sonra ekle-çıkart döneminde menfaat karşılığı bu kontenjanların başkalarına geçmesini sağlamaya çalışmazlar.
- Öğrencilerimiz üniversitemizin akademik, idari, teknik ve hizmet işlerini yürütmekte olan personele saygı kuralları çerçevesinde davranırlar.

Akademik etik değerlere uymayan başlıca davranışlar aşağıda tanımlanmıştır:

Kopya çekmek

- Sınavlarda, bireysel ödevlerde, projelerde, raporlarda vb. uygulamalarda başkaları ile bilgi alışverişinde bulunmak,
- Sınavlarda izin verilmeyen kaynakları ya da bilgiyi kullanmak (bu amaçla yazılı notlardan ve/veya cep telefonu, hesap makinesi gibi araçlardan faydalanmak) ve/veya sınav ortamındaki unsurlara (sıra, sandalye, tahta, vb.) bilgi (formül, metin vb.) yazmak, kullanılmasına izin verilen kaynaklara (tablolar, kitaplar, vb.) ek bilgi yazmak,
- Takım çalışmasına izin verilmeyen ödevlerde, projelerde ve raporlarda başka öğrencilerle beraber çalışarak uygunsuz yardım ve destek almak,
- Bir ödevin veya projenin raporunun tamamını ya da bir kısmını bir başka öğrenciden, meslek insanından ya da basılı, görsel, işitsel herhangi bir kaynaktan (kitap, internet, yapay zeka/büyük dil uygulamaları, makale, vb.) alıp, eksik/hatalı şekilde kaynak göstererek ya da kaynak göstermeksizin kendi yapmış gibi sunmak,
- Daha önceden notlandırılmış bir ödev veya proje raporunun tamamını veya belli bir parçasını kendi yapmış gibi sunmak.

Aşırmaya yönelik davranışlarda bulunmak

- Basılı, görsel, işitsel kaynaklardan edindiği bilgileri eksik/hatalı şekilde kaynak göstererek ya da kaynak göstermeksizin kullanmak,
- Farklı kaynaklardan yapılan alıntıları, eksik/hatalı şekilde kaynak göstererek ya da kaynak göstermeksizin (kes-yapıştır) kullanmak,
- Bir kaynaktaki bilgileri ve/veya sonuçları olduğu gibi ya da kısmen değiştirip eksik/hatalı şekilde kaynak göstererek ya da kaynak göstermeden kullanmak,
- Öğretim elemanın izni olmadan öğretim elemanına ait ders notlarını, ders kayıtlarını veya materyalleri çoğaltarak başkalarının kullanımına sunmak.

- Öğretim elemanının izni olmadan ders sırasında görsel ve/veya işitsel kayıt yapmak (ses kaydı almak, video veya fotoğraf çekmek) veya paylaşmak

Aldatmaya yönelik davranışlarda bulunmak

- Sınavlara veya derslere başkasının yerine girmek veya başkasının yerine sınava veya derse girmek konusunda diğer bireyleri yönlendirmek.
- Kullanılmayan kaynakları kullanılmış gibi göstermek.
- Başkasının fikirlerini, üretimlerini, ürünlerini, performanslarını kendisininmiş gibi sunmak.
- Projelerini, ödevlerini veya tezlerini para veya çıkar karşılığı başkasına yaptırmak.

ÖĞRETİM ETİK DEĞERLERİ

- Ders bilgi formu (syllabus), ders tanıtım formu (course description form), ders başarı değerlendirme ölçütleri, öğrencilere akademik dönem başında verilir ve bu formlardaki bilgilere uymaya azami özen gösterilir. Bu formlarda belirtilmiş olan başarı belirleme ve/veya değerlendirme ölçütleri sonradan değiştirilmez.
- Dersler akademik özgürlük çerçevesinde bölüm/birim/program, fakülte, üniversite gereklerine, hedeflerine ve beklentilerine uygun şekilde verilir.
- Öğretim elemanları herhangi bir ayırım olmaksızın tüm öğrencilerin bilgi, yetenek, beceri ve deneyimlerinin zenginleşmesini ve gelişimini sağlamak için öğretim faaliyetlerinde bulunur ve bunlar için gerekli öğrenme ortamının oluşması için çaba gösterir.
- Öğretim ile ilgili yetkililer ve yöneticiler, bu öğretim koşullarının ve ortamının oluşması için öğretim elemanlarına gerekli ve yeterli desteği ve olanakları sağlar.
- Öğretim elemanı, başka bir resmi görevlendirmesi olmadığı sürece, verdiği dersin sınavlarında hazır bulunur.
- Başarı değerlendirme ölçütleri dönem başında belirlenir ve öğrencilerle paylaşılır. Öğrencinin performansı ve notu ile ilgili bilgiler süresi içinde ve geçerli bir neden olmadığı sürece sadece kendisine bildirilir.
- Öğretim elemanının yakınlarına ve akrabalarına ders vermesinin ve/veya sınav yapmasının zorunlu olduğu durumlarda, tereddüt yaratacak, yanlış algıya neden olabilecek koşullar oluşabileceğinden, ilgili öğretim elemanı konuyla ilgili olarak bölüm başkanına ve diğer yetkili-İlgili kişilere bilgi verir, yetkililer gerekli önlemlerin alınmasını sağlar.
- Öğretim elemanları ve öğretim ile ilgili yetkililer, yöneticiler, hiçbir ayırım gözetmeksizin öğrencilerinin ayırımcı veya küçük düşürücü durumlara düşmemesi, bu tip konulara maruz kalmaması için azami özeni gösterir. Bunların oluşmasına hiçbir şekilde izin verilmez; bu hususların baş göstermesi durumunda ilgili kişiler (öğretim elemanları, öğretim ile ilgili yetkililer, yöneticiler) gerekli ve zamanlı müdahaleyi yapar, önlemleri alır, çözümleri üretir ve uygular.
- Öğretim elemanları gerek etik davranış ve gerekse mesleki konularda, öğrencilerinin, meslektaşlarının ve idari personelin örnek alabileceği doğru ve güvenilir bir birey ve meslek insanı olmak için gayret gösterir.

AKADEMİK DANIŞMANLIK ETİK DEĞERLERİ

- Öğretim elemanı, öğrencileri ile görüşme gün ve saatlerini ilgili öğrencilerin erişebileceği şekilde akademik dönem başında yazılı olarak bildirir ve/veya ilan eder.
- Öğretim elemanı bildirmiş olduğu öğrenci ile görüşme gün ve saatlerine sadık kalır ve bu zamanı tümüyle öğrencilerine ayırır.
- Öğretim elemanı, akademik danışmanlık kurumunun gereği olarak, danışman öğrencilerine akademik, idari, mesleki, bireysel konularda doğru ve yeterli bilgileri aktarır, desteği sunar. Akademik danışmanlık kapsamını aşan konu ve durumlarda, öğretim elemanı akademik danışmanlığını yapmakta olduğu öğrencilerini doğru bilgilerin ve/veya gerekli desteğin verileceği, sorunların uygun ve doğru kişilerce/birimlerce çözülebileceği diğer kaynaklara yönlendirir.
- Öğretim elemanı, akademik danışmanlık kurumunun gereği olarak, akademik ve idari konularda öğrenciler için alınan kararları takip eder.
- Öğretim elemanı, öğrencilerin öğretim elemanı değerlendirme sürecine katılımlarını destekler.

AKADEMİK DÜRÜSTLÜK ve ARAŞTIRMA ETİK DEĞERLERİ

Tüm öğrenciler, akademisyenler, araştırmacılar ve yöneticiler aşağıda sıralı ilkeleri ve değerleri gözetir, bunlara uygun davranır:

- **Dürüstlük:** Dürüstlük, bilimsel etkinliklerin ve akademik yaşamın temel ilkelerindendir. Öğrenciler, akademisyenler ve araştırmacılar akademik çalışmalarında, araştırmalarında ve tüm etkileşimlerinde dürüst davranır. İntihal, kopya, aldatıcı davranışlar, ürünler ve akademik-bilimsel sahtekârlık hiçbir şekilde hoş görülmez.
- **Özgünlük:** Araştırmada ve akademik çalışmada özgünlük esastır. Bu faaliyetlerde yararlanılan başkalarının çalışmaları, var olan bilgi kaynakları doğru ve uygun şekilde kaynak gösterilir.
- **Hakkaniyet:** Araştırmaların ve akademik çalışmaların ölçülmesi, değerlendirilmesi, notlandırılması hiçbir önyargı veya ayrımcılık olmaksızın, hakkaniyetle gerçekleştirilir.
- **Gizlilik:** Kişisel verilerin, bireysel hassas bilgilerin, araştırma paydaşlarının ve araştırma hassas bilgilerinin, kişisel veya kurumsal gizlilik gerektiren hassas bilgilerin-verilerin gizliliği korunur ve gözetilir.
- **Etik değerlendirme:** İnsan veya hayvan denemeleri içerecek tüm araştırmalar üniversitenin yetkili etik kurulu tarafından değerlendirilir ve kurulun onaylaması sonrasında hayata geçirilir.
- **Veri dürüstlüğü:** Araştırmacılar, araştırma verilerinin gerçekliğini, dürüstlüğünü ve güvenliğini sağlamaktan ve doğrulama veya tekrarlama için verilerin erişilebilir olmasını sağlamaktan sorumludur. Gerekli durumlarda, araştırma verisi güvenliği ve erişilebilirliği hususlarında yöneticiler araştırmacılara gerekli ve yeterli desteği sağlar.
- **Yazarlık ve ortak çalışmalar:** Araştırma, proje, vb. etkinliklerin ürünleri olan yayınlarda, raporlarda, teknik notlarda, vb. yazar isimleri, sıralaması, atıfları, çalışmaya ve ürüne katkı sunan her bir paydaşın öncelikli ve esas katkısını yansıtır şekilde düzenlenir.
- **Çıkar çatışması-çakışması:** Araştırmacılar, çalışmalarının güvenilirliğini zedeleme potansiyeli olan olası çıkar çatışmalarını-çakışmalarını belirler ve açıkça yazılı ifade eder.

DİĞER ETİK DEĞERLER

- Nüfuz ve güç ve kullanımı, taciz, cinsel taciz hususları, yasaların belirlediği dar çerçevede değil, etik boyutu içinde değerlendirilir. Nüfuz ve güç ve kullanımı, taciz, cinsel taciz ve buna bağlı nüfuz ve güç kullanımı durumunda buna maruz kalan akademik personel, yönetici, öğrenci ve çalışanın başvuruları ilgili bölüm/birim, fakülte, üniversite yetkilileri, yöneticileri tarafından ciddiye ve gizlilik ilkeleri çerçevesinde ele alınır, değerlendirilir ve çözüme ulaştırılır.
- Akademik, idari, teknik ve hizmet personeli, kişisel menfaatleri için öğrencilerle çıkar ilişkisi kurmaz.
- Akademik personel ve yöneticiler,
 - kariyerlerini ve mesleki yeterliliklerini yanlış aktarmaz,
 - kanunlar gerektirmediği sürece, profesyonel hizmet sırasında meslektaşlarıyla ilgili elde edilen bilgileri ifşa etmez,
 - herhangi bir meslektaşı hakkında yanlış ya da kötü niyetli açıklamalarda bulunmaz,
 - profesyonel mesleki ilişkilerinin tümünde dürüstlük ilkesine bağlı kalır.
- Yönetici konumunda olanlar, kurumda çalışan bireylere yönelik özlük haklarını kısıtlayıcı, mesleki kariyerlerine veya bireysel yaşamlarına zarar verici faaliyetlerde bulunmaz, mesleki veya bireysel güç ve nüfuz kullanımı uygulamaz, tacizde bulunmaz.

SOSYAL YAŞAM ETİK DEĞERLERİ

- Tüm paydaşlar (akademik, idari, teknik ve hizmet personeli, yöneticiler, öğrenciler, çalışanlar) arasındaki ilişkiler karşılıklı saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde yürütülür.
- Tüm paydaşlar görevlerinin ve konumlarının gerektirdiği hak ve sorumlulukların bilinci içinde davranır.
- Paydaşlar arasında nüfuz ve güç kullanımı gibi baskı yöntemleri kullanılmaz.
- Paydaşlar birbirlerini hiçbir haksız, uygunsuz çıkar doğrultusunda yönlendirmezler.
- Kurumun tüm paydaşları uygunsuz olarak nitelendirilebilecek davranışlardan kaçınır.

Sürdürülebilir Eğitim Komisyonu, Öğrenci Dekanlığı ve ABET Akreditasyon Koordinatörlüğünün ortak çalışmaları ile, 2017-2018 Akademik yılında İTÜ Rektörlüğü Etik Komisyonu tarafından oluşturulmuş olan 'Üniversite Yaşamında Etik Değerler' metni geliştirilerek güncellenmiş, Üniversite Senatosunun 28.12.2023 tarihli, 852 sayılı toplantısında görüşülmüş ve uygun olduğuna karar verilmiştir.